

Úřad práce v Mostě, pověřený koordinací státní politiky
zaměstnanosti v Ústeckém kraji, tř. Budovatelů 1989,

434 01 Most

e-mail: most@up.mpsv.cz

<http://mo.uradprace.cz>

**ANALÝZA STAVU A VÝVOJE
TRHU PRÁCE V ÚSTECKÉM KRAJI
v roce 2004**

Předkládá: **JUDr. Jana Šmejcová**, ředitelka Úřadu práce v Mostě

Most, březen 2005

Osnova analýzy stavu a vývoje trhu práce za rok 2004

I. CELKOVÁ CHARAKTERISTIKA KRAJE

I.1 Úvod - specifikace kraje, základní informace + mapka

I.2 Ekonomická, sociální a demografická situace

I.3 Silné stránky kraje

I.4 Slabé stránky kraje

II. ZAMĚSTNANOST

II.1 Celková zaměstnanost

II.2 Volná pracovní místa

III. NEZAMĚSTNANOST

III.1 Základní charakteristika vývoje nezaměstnanosti

III.2 Tok nezaměstnanosti

III.3 Struktura uchazečů o zaměstnání (vzdělání, věk, délka evidence, KZAM)

III.4 Vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání

III.4.1 Absolventi škol a mladiství

III.4.2 Osoby se ZP, resp. se ZPS

III.5 Ohrožené mikroregiony v jednotlivých okresech

IV. CIZINCI NA TRHU PRÁCE

V. AKTIVNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI

V.1 Vynaložené finanční prostředky na APZ

V.2 Nově vytvořená pracovní místa v rámci jednotlivých nástrojů APZ

V.3 Rekvalifikace

VI. PROGNOZA VÝVOJE TRHU PRÁCE V DALŠÍM OBDOBÍ

VI.1 Předpokládaný vývoj v kraji - očekávané ovlivňující celorepublikové a místní faktory

VI.2 Nejvíce ohrožené skupiny uchazečů o zaměstnání a situace v nejohroženějších mikroregionech

VI.3 Dvě varianty možného vývoje nezaměstnanosti

I. CELKOVÁ CHARAKTERISTIKA KRAJE

I.1 Úvod - specifikace kraje, základní informace + mapka

Rozloha kraje je 5 335 km², což představuje 6,8 % rozlohy České republiky. Zemědělská půda zaujímá více než 50% území kraje, lesy se rozkládají na 30 % a vodní plochy na 2 % území. Kraj se nachází při západní hranici ČR, kde hraničí se SRN - Spolkovým státem Sasko. Poloha kraje je z dlouhodobého hlediska velice příznivá, zatím je však tento fakt oslabován skutečností, že sousedící oblastí je bývalá NDR, kde je vysoká nezaměstnanost.

Ústecký kraj tvoří 354 obcí (46 se statutem města), které jsou administrativně rozděleny do 16 obcí s rozšířenou působností - Chomutov, Louny, Most, Teplice, Ústí nad Labem, Děčín, Litoměřice, Kadaň, Podbořany, Žatec, Roudnice nad Labem, Lovosice, Bílina, Litvínov, Varnsdorf a Rumburk.

Pozice na hlavní evropské dopravní ose z Berlína přes Prahu na Vídeň (silniční i železniční koridor) a labská vodní cesta představují do budoucna významné faktory pro hospodářský rozvoj Ústeckého kraje (alokace kapitálu, průmyslové i obchodní aktivity). Vzhledem ke koncentraci průmyslu i obyvatelstva představuje Ústecký kraj z hlediska ČR poměrně významný trh, dobře dostupný z Prahy i ze sousedního Saska.

Podstatnou charakteristikou kraje je jeho vnitřní členitost a různorodost. Ta je primárně dána přírodními podmínkami, koncentrací obyvatelstva v pánevní oblasti a podél říčních toků a historickým vývojem.

Významnou bariéru jak přírodní, tak sociální, představují Krušné hory. Velmi řídké je osídlený horský pás na hranicích (hustota osídlení činí v horách 20-50 obyvatel/km²), kde nejsou lokalizovány téměř žádné hospodářské aktivity. Území je z velké části závislé na extenzivním zemědělství a na omezeném cestovním ruchu, tvoří bariéru zejména hospodářských, ale i sociálních a kulturních kontaktů. To je ještě posilováno omezeným počtem hraničních přechodů, nedostatkem turistické infrastruktury a občanské vybavenosti.

V kraji lze vymezit čtyři oblasti, které se dosti významně od sebe liší svojí hospodářskou specializací, sídelní a sociální strukturou a mírou poškození životního prostředí:

- Pánevní oblast - typická koncentrací průmyslu s vysokou hustotou osídlení a většími městy, se specializací hospodářství na energetiku, těžbu uhlí a chemickou výrobu. Patří sem okresy Chomutov, Most a Teplice.
- Zemědělská oblast - zejména okresy Litoměřice a Louny s nižším zastoupením průmyslu. Je zde velký počet relativně malých obcí, s možností využití ekoturistiky.
- Krušné hory – převážná část česko-saského pohraničí, dnes velmi řídké osídlený horský pás, kde je velký prostor pro rozvoj turismu.
- Průmyslová oblast – jedná se o okresy Ústí nad Labem a Děčín, kde se vždy částečně vyskytuje oblast s vysokou hustotou osídlení a kde převažuje rozmanitá průmyslová výroba, a jiná část území, s poměrně kvalitním životním prostředím, je využívána k rekreačním účelům.

Ústecký kraj

I.2 Ekonomická, sociální a demografická situace

Tabulka I/1 - Vývoj počtu trvale bydlících obyvatel

	31.12.2003	31.12.2004
počet obyvatel celkem	820 868	-
z toho ženy	418 849	-
z toho věková kategorie: 0 - 14 let	132 486	-
15 – 64 let	588 058	-

Obyvatelstvo Ústeckého kraje je významně koncentrováno do pánevní a části průmyslové oblasti, kde je hustota přes 300 obyvatel na km² a je koncentrováno z více než 80 % do městských sídel. Naproti tomu v zemědělské oblasti s vyšším podílem menších sídel je průměrná hustota 76 obyvatel na km². V kraji žije přes 820 tisíc obyvatel, což představuje asi 8% obyvatel v ČR. Počet obyvatel se v posledních letech téměř nezměnil, pokles porodnosti byl vyrovnáván migrací.

Do kraje se přistěhovalo celkem 8877 obyvatel (r. 2003), z toho 4887 mužů a 3990 žen, z kraje se vystěhovalo 6805 obyvatel, z toho 3720 mužů a 3085 žen. Celkem byl tedy přírůstek stěhování 2702 obyvatel. Přírůstek migrace podle vzdělání ukazuje, že dochází k nárůstu počtu obyvatel se základním vzděláním (+321) a naopak úbytek obyvatel s nejvyšším vzděláním (-163).

Věková struktura se významně neliší od struktury ČR.

poloha a obyvatelstvo		
ukazatel	měrná jednotka	údaj
rozloha kraje	km ²	5 335
délka státní hranice se SRN	km	250
počet obcí	počet	354
počet obyvatel	tisíc obyvatel	821
hustota obyvatel	obyv./km ²	154

Údaje z roku 2003

I.3 Silné stránky kraje

- výhodná geografická poloha mezi Prahou a Saskem,
- převážně průmyslová aglomerace s vybudovanou energetickou a vodohospodářskou infrastrukturou,
- rozsáhlá nabídka volných výrobních budov a ploch,
- možnosti zahraničních investic v regionu s prokázaným zvýšením produktivity,
- tradice průmyslové výroby,
- velké množství volných ploch bez infrastruktury (15 000 ha po rekultivacích),
- propojení center uvnitř regionu,
- zavedený těžební, energetický a chemický průmysl (firmy celorepublikového významu),
- relativně nízké náklady na pracovní sílu,
- průchod tranzitního plynovodu a dostatečná kapacita u vysokotlakých plynovodů pro rozvoj,
- vysoký počet disponibilní pracovní síly, dnes už i kvalifikované,

- příznivá věková struktura obyvatelstva v porovnání s ostatními kraji,
- přítomnost univerzit a vyšších odborných škol v kraji.
- solidní kulturní (např. divadla v Mostě a Ústí n/L) a sportovní zázemí (např. kopaná, hokej, košíková)

1.4 Slabé stránky kraje

- Vysoká míra nezaměstnanosti především v okresech Most, Chomutov a Teplice
- Nedostatečná integrace minoritních skupin obyvatelstva
- Vysoký podíl obyvatel se základním vzděláním a bez vzdělání
- Nízký podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel kraje
- Nárůst sociálně-patologických jevů
- Silné zaměření ekonomiky na průmyslová odvětví s velkou materiálovou náročností
- Velká koncentrace ekonomických subjektů v centrech kraje, malý počet dlouhodobě prosperujících středních a malých podniků
- Špatný technický stav komunikací
- Nedostatečně rozvinutá informační a komunikační infrastruktura

II. ZAMĚSTNANOST

II.1 Celková zaměstnanost

Tabulka II/1 - Vývoj počtu zaměstnavatelů

	stav k	
	31.12.2003	31.12.2004
zaměstnavatelé se stavem nad 25 zaměstnanců	1 998	1 964
zaměstnavatelé v drobném a středním podnikání (se stavem do 25 zaměstnanců)	14 659	14 856
celkový počet zaměstnavatelů	16 657	16 820

Počet zaměstnavatelů je v Ústeckém kraji stabilizovaný. V uplynulém roce došlo dokonce k nárůstu jejich počtu, a to v kategorii malých a středních podniků, což je z hlediska vývoje zaměstnanosti příznivý signál. Na nárůstu počtu zaměstnavatelských subjektů se významnou měrou podílejí rozvojové a průmyslové zóny v kraji a jejich postupné naplňování.

Tabulka II/2 - Vývoj počtu zaměstnanců a OSVČ

	stav k	
	31.12.2003	31.12.2004
zaměstnanci u firem se stavem nad 25 zaměstnanců	221 197	248 091
zaměstnanci u drobných a středních firem (se stavem do 25 zaměstnanců)	67 895	67 308
osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ)	55 719	54 061
celková zaměstnanost (zaměstnanost u firem všech velikostních kategorií + OSVČ)	344 811	369 460

Z hlediska počtu zaměstnanců si dominantní roli drží stále podniky s více jak 25 zaměstnanci, což je v našem kraji logické, neboť zaměstnanost v kraji byla zejména v minulosti soustředěna u několika průmyslových gigantů. Zaměstnanost u těchto firem se postupně stabilizovala a v uplynulém období se dokonce počet zaměstnanců u těchto, zejména středně velkých, firem zvýšil. Uplynulý rok lze považovat z hlediska zaměstnanosti za velmi úspěšný, neboť zaměstnanost v kraji se výrazně zvýšila. Za zvýšením zaměstnanosti v kraji stojí zejména investoři, kteří zahájili, nebo rozšířili, svou činnost v průmyslových zónách. Pravdou je, že v této oblasti nejsou všechny okresy kraje stejně úspěšné. Někde se daří obsazovat průmyslové zóny lépe, někde hůře. Tento rozdíl je patrný i na rozdílném vývoji nezaměstnanosti v jednotlivých okresech. Jediným mírně negativním jevem v uplynulém roce byl úbytek osob samostatně výdělečně činných, který byl způsoben zejména ukončováním živností v důsledku přijetí zákona o minimálních odvodech, ale také se zvýšenou konkurencí v oblasti obchodu a služeb, v důsledku otevření nových hypermarketů, supermarketů a diskontních prodejen.

II24 Volná pracovní místa

Tabulka II/3 - Počet hlášených volných míst podle požadavků na vzdělání

ISCED97	31.12.2003			31.12.2004		
	uchazeči	volná místa	uchaz./ 1 místo	uchazeči	volná místa	uchaz./ 1 místo
bez vzdělání a neúplné základní	371	52	7,1	407	50	8,1
základní vzdělání	33 022	692	47,7	31 596	837	37,7
nižší střední vzdělání	60	9	6,7	66	2	33
nižší střední odborné	1 887	2	943,5	1 935	11	175,9
střední odborné s výuč.listem	27 911	1 317	21,2	26 663	1 532	17,4
stř. nebo stř.odb. bez mat. i výuč. listu	543	8	67,9	547	10	54,7
ÚSV	1 595	10	159,5	1 513	12	126,1
ÚSO s vyučením i maturitou	2 135	59	36,2	1 999	29	68,9
ÚSO s maturitou (bez vyučení)	7 809	389	20,1	7 647	314	24,4
vyšší odborné vzdělání	200	17	11,8	190	6	31,7
bakalářské vzdělání	149	5	29,8	142	9	15,8
vysokoškolské	790	181	4,4	764	132	5,8
doktorské	27	4	6,8	24	4	6
celkem	76 499	2 745	27,9	73 493	2 948	24,9

Z tabulky je patrné, že již delší dobu je ze strany zaměstnavatelů největší zájem o vyučené uchazeče, zejména potom o uchazeče v řemeslnických profesích, jako např.: zedník, zámečnick, obráběč kovů, svářeč, tesař, truhlář, kuchař, prodavačka, šička, švadlena. Přesto se stává, že právě uchazeči v těchto profesích jsou nejvíce zastoupeni mezi uchazeči o zaměstnání. Tento zdánlivě nesmyslný rozpor má několik příčin:

1. Uchazeči mají různá zdravotní omezení, která jim neumožňují vykonávat svou profesi (toto je případ zejména stavebních profesí).
2. V profesi jsou tak malé výdělkové, že se uchazeči nevyplatí pracovat (případ prodavaček).
3. Uchazeči nezvládají dobře práci v úkole (případ šiček, švadlen).

Zaměstnavatelé se snaží situaci v mnoha případech řešit zaměstnáváním cizinců, či občanů Slovenské republiky, kteří se z jejich pohledu jeví jako levnější a výkonnější pracovní síla.

III. NEZAMĚŠTNANOST

III.1 Základní charakteristika vývoje nezaměstnanosti

Tabulka III/1 – Vývoj nezaměstnanosti

	stav k			
	celkem		ženy	
	31.12.2003	31.12.2004	31.12.2003	31.12.2004
evidovaní uchazeči o zaměstnání celkem	76 499	73 493	38 038	36 995
z toho dosažitelní	71 107	69 428	35 118	34 445
volná pracovní místa	2 745	2 948	-	-
uchazeči připadající na 1 VPM	28	25	-	-
uchazeči pobírající podporu v nezaměstnanosti (do 30. 9. 2004 hmotné zabezpečení)	19 113	14 184	9 583	7 270
míra nezaměstnanosti podle staré metodiky (v %)	17,9	16,9	-	-
míra nezaměstnanosti podle nové metodiky (v %)	-	15,8	-	17,8

Z hlediska míry nezaměstnanosti je kraj, i díky nárůstu nezaměstnanosti na konci roku, stále na prvním místě v rámci ČR, a to zejména díky okresům Most, Chomutov a Teplice, kde míra nezaměstnanosti patří k nejvyšším v republice. V okrese Most je pak již několik let nejvyšší. Přes tuto nelichotivou pozici došlo v uplynulém roce k poměrně výraznému poklesu nezaměstnanosti. Počet evidovaných nezaměstnaných se meziročně snížil o 3 006. Tato situace se může dále zlepšovat s příchodem dalších nových investorů do Ústeckého kraje, zejména potom do těchto nejohroženějších okresů, což by mělo zůstat **prioritním cílem** jak republikových, tak i krajských orgánů.

III.2 Tok nezaměstnanosti

Tabulka III/2 – Tok nezaměstnanosti

	celkem			ženy		
	nově evidovaní	vyřazení	umístění	nově evidovaní	vyřazení	umístění
za rok 2003	70 082	67 718	47 516	32 337	31 723	19 613
za rok 2004	68 599	71 577	44 792	31 223	32 131	19 798

Hlavním zdrojem nezaměstnanosti v kraji jsou stále největší firmy, které v minulých letech procházely, a některé ještě stále procházejí, restrukturalizací a s ní spojeným snižováním počtu pracovníků. Nemałym zdrojem nezaměstnanosti jsou také absolventi škol, pro které, po jejich příchodu na trh práce, jen obtížně nacházíme uplatnění a občané se ZP. Z hlediska profesního jsou hlavním zdrojem nezaměstnanosti občané nekvalifikovaní, popř. s neúplnou kvalifikací, kteří jsou v mnoha případech z trhu práce vytěšňováni občany kvalifikovanými, kteří z nějakého důvodu (zejména z důvodu snižování počtu pracovníků) přišli o zaměstnání.

III.3 Struktura uchazečů o zaměstnání (vzdělání, věk, délka evidence, KZAM)

Tabulka III/3 - Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání

	stav k							
	celkem				ženy			
	31.12.2003		31.12.2004		31.12.2003		31.12.2004	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
bez vzdělání a neúplné základní	371	0,5	407	0,6	177	0,5	190	0,5
základní vzdělání	33 022	43,1	31 596	43,0	16 508	43,4	15 971	43,3
nižší střední vzdělání	60	0,1	66	0,1	30	0,1	35	0,1
nižší střední odborné	1 887	2,5	1 935	2,6	696	1,8	732	2,0
střední odborné s výuč.listem	27 911	36,4	26 663	36,3	12 684	33,2	12 393	33,5
stř. nebo stř.odb. bez mat.i výuč. listu	543	0,7	547	0,7	443	1,2	445	1,2
ÚSV	1 595	2,1	1 513	2,0	1 084	2,8	1 014	2,7
ÚSO s vyučením i maturitou	2 135	2,8	1 999	2,7	992	2,6	939	2,5
ÚSO s maturitou (bez vyuč.)	7 809	10,2	7 647	10,4	4 932	13,0	4 746	12,8
vyšší odborné vzdělání	200	0,3	190	0,3	114	0,3	116	0,3
bakalářské vzdělání	149	0,2	142	0,2	66	0,2	72	0,2
vysokoškolské	790	1,0	764	1,0	302	0,8	302	0,8
doktorské	27	0,1	24	0,1	10	0,1	10	0,1
celkem	76 499	100,0	73 493	100,0	38 038	100,0	36 995	100,0

Přes skutečnost, že kvalifikovaní uchazeči nachází zaměstnání snadněji než nekvalifikovaní, je jejich podíl na celkové nezaměstnanosti vyšší. Tato nesrovnalost je způsobena zejména dvěma důvody. Prvním důvodem je skutečnost, že velkou část této skupiny tvoří uchazeči do 25 let, tedy lidé bez praxe, kteří, jak už jsme uvedli, jsou poměrně těžko umístitelní. Druhý důvod je zcela opačný. Jedná se o skupinu uchazečů v předdůchodovém věku, kteří přes své bohaté profesní zkušenosti, přestávají být v některých oborech pro zaměstnavatele atraktivní, a tak i oni jen zřídka nacházejí pracovní uplatnění.

Tabulka III/4 - Věková struktura uchazečů o zaměstnání

	stav k							
	celkem				ženy			
	31.12.2003		31.12.2004		31.12.2003		31.12.2004	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
do 19 let	5 564	7,3	4 874	6,6	2 481	6,5	2 262	6,1
20-24 let	12 829	16,8	11 204	15,2	5 032	13,2	4 479	12,1
25-29 let	10 882	14,2	10 073	13,7	5 277	13,9	4 877	13,2
30-34 let	9 134	11,9	9 194	12,5	5 196	13,7	5 273	14,2
35-39 let	8 242	10,8	7 897	10,7	4 688	12,3	4 544	12,3
40-44 let	6 979	9,1	7 323	10,1	3 829	10,1	4 114	11,1
45-49 let	8 344	10,9	7 910	10,8	4 596	12,1	4 430	12,1
50-54 let	9 216	12,1	9 206	12,5	5 248	13,8	5 228	14,1
55-59 let	4 894	6,4	5 272	7,2	1 595	4,2	1 681	4,5
nad 60 let	415	0,5	540	0,7	96	0,2	107	0,3
celkem	76 499	100,0	73 493	100,0	38 038	100,0	36 995	100,0

Z hlediska věkového složení nezaměstnaných je patrné, že největší skupinu nezaměstnaných tvoří uchazeči ve věku do 30 let (35,5 %), tj. uchazeči bez praxe. Zároveň je patrný nárůst podílu věkové skupiny nad 50 let na celkové nezaměstnanosti. Patrně se bude jednat o dlouhodobější trend, neboť tato skupina patří mezi nejvíce ohrožené možností ztráty zaměstnání. Opětovný návrat na trh práce je u této věkové skupiny velmi problematický ze dvou důvodů. Za prvé se z hlediska zaměstnavatelů jeví jako neperspektivní, za druhé jim oprávněně vzniká nárok na vyšší mzdu a jsou tedy pro zaměstnavatele příliš drazí. Z těchto důvodů věnují úřady práce této skupině zvýšenou pozornost, zejména při využívání nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti.

Tabulka III/5- Délka evidence

	stav k							
	celkem				ženy			
	31.12.2003		31.12.2004		31.12.2003		31.12.2004	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
do 3 měsíců	13 126	17,1	14 573	19,8	5 687	14,9	6 209	16,8
3 – 6 měsíců	11 145	14,6	10 107	13,7	5 583	14,7	5 165	14,0
6 – 9 měsíců	7 033	9,2	5 956	8,1	3 627	9,5	3 111	8,4
9 – 12 měsíců	6 085	8,0	5 120	7,1	3 056	8,1	2 625	7,1
12 – 24 měsíců	14 324	18,7	12 281	16,7	7 079	18,6	6 447	17,4
nad 24 měsíců	24 786	32,4	25 456	34,6	13 006	34,2	13 438	36,3
celkem	76 499	100,0	73 493	100,0	38 038	100,0	36 995	100,0

Z této tabulky je patrná velice nepříjemná skutečnost, a to stálý nárůst počtu uchazečů, kteří jsou v evidenci déle než 12 měsíců. A v rámci této skupiny nárůst těch, kteří jsou v evidenci déle než 24 měsíců. Pro řešení této situace je na úřadech práce realizován nový způsob práce s uchazeči o zaměstnání v rámci projektu „První příležitost“ a „Nový start“. Výsledkem tohoto nového přístupu by měla být větší aktivita a zodpovědnost uchazečů o práci při řešení jejich nepříznivé situace, v čemž jim úřad práce bude systémově pomáhat. První výsledky realizace tohoto projektu prokazují jeho smysluplnost, což je vidět například ve snížení počtu uchazečů ve skupině 6-24 měsíců.

Tabulka III/6 – Průměrná délka evidence (ve dnech)

	stav k			
	celkem		ženy	
	31.12.2003	31.12.2004	31.12.2003	31.12.2004
průměrná délka evidence evidovaných uchazečů	695	751	735	794
průměrná délka evidence vyřazených uchazečů	324	388	357	379

Tabulka III/7 – Struktura uchazečů o zaměstnání podle Klasifikace zaměstnání

	stav k			
	31.12.2003		31.12.2004	
	abs.	v %	abs.	v %
tř. 1 – zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	431	0,6	441	0,6
tř. 2 – vědečtí a odborní duševní pracovníci	2 358	3,1	2 068	2,8
tř. 3 – techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech	5 254	6,9	4 609	6,3
tř. 4 – nižší administrativní pracovníci (úředníci)	4 247	5,5	4 263	5,8
tř. 5 – provozní pracovníci ve službách a obchodě	11 191	14,6	10 705	14,6
tř. 6 – kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuzných oborech	1 423	1,9	1 332	1,8
tř. 7 – řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři	12 544	16,4	11 682	15,9
tř. 8 – obsluha strojů a zařízení	5 354	7,0	5 167	7,0
tř. 9 – pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	30 665	40,1	28 940	39,4
tř. 0 – příslušníci armády	81	0,1	130	0,2
nezadáno	2 951	3,8	4 156	5,6
celkem	76 499	100,0	73 493	100,0

Tabulka III/7a – Struktura uchazečů o zaměstnání podle Klasifikace zaměstnání - ŽENY

	stav k			
	31.12.2003		31.12.2004	
	abs.	v %	abs.	v %
tř. 1 – zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	170	0,4	171	0,5
tř. 2 – vědečtí a odborní duševní pracovníci	1 499	3,9	1 305	3,5
tř. 3 – techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech	2 967	7,8	2 585	7,1
tř. 4 – nižší administrativní pracovníci (úředníci)	3 429	9,1	3 448	9,3
tř. 5 – provozní pracovníci ve službách a obchodě	8 332	21,9	8 074	21,9
tř. 6 – kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuzných oborech	793	2,1	718	1,9
tř. 7 – řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři	2 370	6,2	2 343	6,3
tř. 8 – obsluha strojů a zařízení	1 315	3,5	1 345	3,6
tř. 9 – pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	15 718	41,3	14 978	40,5
tř. 0 – příslušníci armády	24	0,1	46	0,1
nezadáno	1 421	3,7	1 982	5,3
celkem	38 038	100,0	36 995	100,0

Výčet profesí s nejvyššími počty evidovaných uchazečů:

pomocní a nekvalifikovaní pracovníci,
 prodavači v obchodech,
 řidiči motorových vozidel,
 nižší administrativní pracovníci (úředníci),
 číšník, servírka,
 provozní zámečnický, údržbář,
 zedník,

III.4 Vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání

III.4.1 Absolventi škol a mladiství

Tabulka III/8 - Vývoj počtu evidovaných absolventů škol a mladistvých podle stupně vzdělání

ISCED97	stav k			
	celkem		ženy	
	30.9.2003	30.9.2004	30.9.2003	30.9.2004
bez vzdělání a neúplné základní	58	96	24	44
základní vzdělání	1 010	977	499	486
nižší střední vzdělání	94	81	34	31
nižší střední odborné	551	512	219	204
střední odborné s výuč.listem	2 188	1 657	858	683
stř. nebo stř.odb. bez mat.i výuč. listu	6	0	5	0
ÚSV	248	220	162	151
ÚSO s vyučením i maturitou	653	516	259	206
ÚSO s maturitou (bez vyučení)	1 711	1 362	1 025	807
vyšší odborné vzdělání	108	107	65	74
bakalářské vzdělání	116	76	57	46
vysokoškolské	205	180	94	92
doktorské	0	1	0	1
celkem	6 948	5 785	3 301	2 825

Mladí lidé se po ukončení vzdělávacího procesu až příliš často, místo plynulého přechodu do praxe, stávají registrovanými uchazeči o zaměstnání. Postupně tak ztrácejí teoretické a odborné znalosti, aniž by získali jakékoliv pracovní návyky a dovednosti. Situace v zaměstnávání absolventů se zlepšila po zrušení základní vojenské služby, která byla jednou z překážek při získávání pracovního uplatnění.

Řada zaměstnavatelů při obsazování volných pracovních míst, pokud jsou za současné velmi nepříznivé situace vůbec k dispozici, preferují pracovníky s odbornou praxí. Proto úřady práce, při umísťování absolventů škol a mladistvých uchazečů do zaměstnání, využívají všech dostupných nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, spolu s intenzivní poradenskou činností.

K úspěšnému umísťování absolventů škol a mladistvých uchazečů, s využitím nástroje odborné praxe absolventů (do 30.9.2004) či vyhrazená pracovní místa (od 1.10.2004), přispívá jejich adaptabilita, flexibilita a aktivita, a s ní spojená větší úspěšnost v nalezení pracovního uplatnění, než u dlouhodobě evidovaných uchazečů.

K vyřešení této nepříznivé situace by také mohlo přispět obnovení učňovského školství, kdy se každý učeň učil pro konkrétního zaměstnavatele. Na jedné straně by si zaměstnavatelé mohli takto vychovávat a připravovat kvalifikovanou pracovní sílu. Na druhé straně by se eliminovaly situace **nesmyslného chrlení absolventů v profesích, které vlastně nikdo nepotřebuje.**

III.4.2 Osoby se ZP, resp. se ZPS

Tabulka III/9 – Vývoj počtu uchazečů osob se zdravotním postižením, resp. se ZPS

	stav k			
	celkem		ženy	
	31.12.2003	31.12.2004	31.12.2003	31.12.2004
osoby se ZP, resp. se ZPS ¹⁾	8 937	9 000	4 347	4 362
podíl na celkovém počtu uchazečů	11,7	12,2	11,4	11,8
z toho: plně invalidní	-	28	-	14
částečně invalidní	-	3 690	-	1 808
os. zdravotně znevýhodněné	-	1 095	-	541

¹⁾ do 30.9.2004

Vzhledem k vysokému procentu nezaměstnanosti v Ústeckém kraji je umístění občanů se ZP velice náročný úkol. Tito občané mají pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav podstatně omezenou možnost pracovního uplatnění, a to ve zcela úzkém okruhu zaměstnání, případně zaměstnání za mimořádně upravených podmínek.

Uchazeči se ZP jsou umísťováni s poskytnutím hmotného zvýhodnění ve prospěch zaměstnavatele v rámci aktivní politiky zaměstnanosti. Další možnosti umístění jsou především výrobní družstva invalidů, svazy zdravotně postižených, chráněné dílny a pracoviště, která zřizují zaměstnavatelé. I přes příspěvky na provoz a zřízení pracovišť, které jsou zaměstnavateli poskytovány, jich je stále ještě nedostatek. Některým občanům, kterým je přiznán částečný invalidní důchod z jakýchkoliv zdravotních důvodů (pracovní úraz, nemoc z povolání apod.), doplácí zaměstnavatel po celou dobu evidence částky do výše rozhodného výdělku. Proto není většinou ze strany uchazečů zájem o jakékoliv zaměstnání.

III.5 Ohrožené mikroregiony v jednotlivých okresech

Tabulka III/10 – Charakteristika mikroregionů (nezaměstnanost více než 20%)

název mikroregionu	ekonomicky aktivní obyvatelé	počet uchazečů	míra nezam.
mikroregion Most-Jih	1 679	610	36,3
mikroregion Most –Venkov	2 609	841	32,2
mikroregion Most-Hory	555	160	28,8
mikroregion Litvínov a okolí	19 946	4 925	24,7
mikroregion Most	36 542	8 213	22,5
mikroregion Vejprty	2 504	537	21,4
mikroregion Jirkov	11 922	2 521	21,1
mikroregion Krupka	6 745	1 359	20,1

Podrobnější charakteristika mikroregionů s nezaměstnaností nad 20%:

Mikroregion Most-Jih: Charakteristická pro tento mikroregion zůstává převaha zemědělské výroby před zaměstnaností v průmyslu. Tento trend by se mohl změnit postupným naplňováním rozvojové zóny JOSEPH, kde v roce 2003 začal fungovat první významný průmyslový podnik, a to firma Nematik Europe, s.r.o.. Většina obyvatelstva je stále nucena za prací dojíždět. Zemědělství není již totiž schopno tyto občany zaměstnávat a jejich uplatnění na trhu práce je vzhledem k jejich profesní struktuře velmi obtížné. Nově vzniklá pracovní místa v zóně JOSEPH se zatím počítají pouze na desítky, do budoucna by se však mohla významně podílet na snížení nezaměstnanosti v tomto mikroregionu.

Mikroregion Most-Venkov: v tomto regionu jsou obce, které tvoří jakési předměstí města Mostu a jsou s ním velice úzce provázány. Charakteristický je menší počet ekonomicky aktivního obyvatelstva a menší počet pracovních příležitostí. V dřívější době byla většina obyvatel mikroregionu zaměstnána na dolech a v zemědělství, kde však dnes je počet pracovních míst velmi omezený. Limitujícím faktorem pro získání zaměstnání je také dopravní obslužnost.

Mikroregion Most-Hory: jak už z názvu vyplývá, jedná se o horskou část okresu Most se vším, co je pro horské oblasti typické, tzn. odlehlost, špatná dopravní obslužnost, malý počet obyvatel a neexistence průmyslu. Nezaměstnanost je zde především sezónní, tedy v zimě roste a v létě klesá. V důsledku práce v zemědělství. Ke zlepšení situace by mohl vést rozvoj turismu v této oblasti.

Mikroregion Litvínov a okolí: v tomto mikroregionu okresu Most je soustředěno několik velkých zaměstnavatelů regionálního významu, zejména zástupci chemického průmyslu a textilního průmyslu. Restrukturalizace, která proběhla v chemickém průmyslu, přinesla v tomto mikroregionu poměrně vysokou nezaměstnanost. Ke zlepšení situace by měla přispět rozvojová zóna Litvínov – Louka, kde již zahájili činnost dva investoři, kteří vytvořili desítky pracovních míst

Mikroregion Most: Tento mikroregion tvoří samotné okresní město Most. Charakteristická pro tento mikroregion je vysoká koncentrace ekonomicky aktivního obyvatelstva i pracovních příležitostí. Problematickou skupinou v tomto regionu zůstávají romští občané, především obyvatelé sídliště Most 14 ("Chánov"), kde jsou prakticky všichni obyvatelé bez zaměstnání a pobírají pouze sociální dávky.

Mikroregion Vejprty: jedná se o horskou oblast. Hlavním problémem tohoto mikroregionu je nedostatek volných míst a nemožnost umístění vhodných investorů do této lokality. Špatné dopravní spojení a vysoké provozní náklady zapříčiňují odliv investorů z tohoto mikroregionu, což s sebou samozřejmě přináší nárůst nezaměstnanosti.

Mikroregion Jirkov: leží v průmyslové části okresu Chomutov a sousedí s okresem Most. Vlivem restrukturalizace těžby uhlí, zejména na Mostecku, dochází ke značnému snižování pracovních sil, což se negativně odráží do oblasti Jirkova, která se vyznačovala vysokou vyjížděnkou za prací do přilehlého regionu. Zhoršování ekonomických podmínek obyvatelstva se promítá v nízké poptávce po pracovních silách v odvětví služeb a obchodu. V mikroregionu chybí dostatek vhodných prostor pro zavedení nových výroby a rozšíření počtu pracovních míst.

Mikroregion Krupka: V tomto mikroregionu, jehož rozloha je 47 km², žilo podle výsledků sčítání lidu k 1.3.2001 celkem 13 318 obyvatel (6 745 ekonomicky aktivních). Mikroregion tvoří město Krupka. Jedná se o mikroregion s nejvyšší mírou nezaměstnanosti v okrese Teplice. V mikroregionu Krupka převládá průmyslová výroba, pracovních míst je zde však velký nedostatek.

Obyvatelé tohoto mikroregionu proto vyjíždějí za prací (dostatečné autobusové i vlakové spojení) do Teplic a okolí, v menší míře též do okresu Ústí nad Labem. V mikroregionu Krupka probíhá od července 2003 výstavba průmyslové zóny Krupka, kde by v budoucnu mělo najít zaměstnání cca 2500 lidí.

IV. CIZINCI NA TRHU PRÁCE

Tabulka IV/1 - Zaměstnávání cizinců, občanů EU, EHP a Švýcarska

Zaměstnanost	stav k	
	31.12.2003	31.12.2004
registrace občanů SR	1 246	-
cizinci - pracovní povolení	1 256	1 213
- informace § 98 písm. a) až e), j), k)	-	387
občané EU	-	1 009
občané EHP (Norsko, Island, Lichtenštejnsko)	-	4
občané Švýcarska	-	0

Situaci v zaměstnávání cizinců, lze pokládat za stabilizovanou. Cizinci zde vykonávají jednak práce, o které není ze strany občanů ČR zájem, jednak zde pracují v profesích, kde přetrvává převis poptávky nad nabídkou, či se jedná o vysoce kvalifikované specialisty zahraničních firem, kteří zde vykonávají manažerské funkce.

V. AKTIVNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI

V.1 Vynaložené finanční prostředky na APZ

Tabulka V/1 - Výdaje na politiku zaměstnanosti (v tis. Kč)

	rok 2003	rok 2004
výdaje na politiku zaměstnanosti celkem (PZ)	1 246 408	1 372 302
z toho na pasivní politiku (PPZ)	688 233	682 511
na aktivní politiku (APZ)	558 175	690 185
podíl APZ na PZ v %	44,78	50,29

Za příznivý signál v oblasti výdajů na politiku zaměstnanosti považujeme nárůst podílu aktivní politiky zaměstnanosti. Znamená to, že stále větší část finančních prostředků je používána na aktivní ovlivňování trhu práce, a ne pouze na pasivní vyplácení podpory v nezaměstnanosti. Dle našeho názoru se jedná o zdravý trend, který by měl být nejen zachován, ale dále posilován. Cílem by měl být stav, kdy by prostředky na aktivní politiku zaměstnanosti měly výrazně převyšovat výdaje na vyplácení podpor. Z hlediska možnosti příznivého ovlivňování trhu práce by bylo snižování objemu prostředků na aktivní politiku zaměstnanosti fatální chybou.

Tabulka V/2 – Výdaje APZ dle jednotlivých nástrojů včetně závazků z minulého období (v tis. Kč)

nástroj APZ	rok 2003	rok 2004
SÚPM zřízená a vyhrazená zaměstnavateli	107 631	157 471
SÚPM zřízená uchazeči o zaměstnání - SVČ	19 530	15 306
SÚPM zřízená uchazeči o zaměstnání – SVČ se ZP	-	968
zabezpečení odborné praxe absolventů škol, učilišť a získání kvalifikace mladistvých	66 314	75 124
VPP	226 515	260 239
chráněné dílny a pracoviště pro občany se ZP	43 798	52 737
rekvalifikace	82 550	101 505
překlenovací příspěvek	-	111
příspěvek na dopravu zaměstnanců	-	61
příspěvek na zapracování	-	0
příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program	-	0
ostatní (semináře, expertízy apod.)	11 837	26 663
celkem	558 175	690 185

V.2 Nově vytvořená pracovní místa v rámci jednotlivých nástrojů APZ

Tabulka V/3.1 - Počet vytvořených pracovních míst v rámci jednotlivých nástrojů APZ s finančním příspěvkem úřadu práce

nástroj APZ (celkový počet nových pracovních míst)	rok 2003	rok 2004
SÚPM zřízená a vyhrazená zaměstnavateli	2815	2 393
z toho SÚPM		
- absolventská praxe v organizačních složkách státu a příspěvkových organizacích	321	279
SÚPM zřízená uchazeči o zaměstnání - SVČ	333	304
SÚPM zřízená uchazeči o zaměstnání – SVČ se ZP	-	15
místa pro zabezpečení odborné praxe absolventů škol, učilišť a získání kvalifikace mladistvých	1334	1 235
místa v rámci VPP	3551	4 597
místa pro občany se ZP v chráněných dílnách a pracovištích (vytvoření)	133	289
celkem	8166	8 833

Z tabulky je patrné, že největší podíl na APZ mají stále veřejně prospěšné práce, a to jak z hlediska vynaložených prostředků, tak i z hlediska počtu vytvořených pracovních míst. Velkou měrou se na APZ podílí také nástroj APZ - příspěvek na vyhrazená společensky účelná pracovní místa.

Tabulka V/3.2 - Příspěvky poskytované v rámci APZ, které vstoupily v platnost od 1.10.2004 v souvislosti s přijetím zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

nástroj APZ ukazatel (celkový počet)	od 1.10.2004 do 31.12.2004
osoby s příspěvkem	
překlenovací příspěvek	18
příspěvek na zapracování	6
příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program	0
osoby s příspěvkem celkem	24
zaměstnavatelé s příspěvkem	
příspěvek na dopravu zaměstnanců	1

Z této tabulky vyplývá, že nové nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, které vznikly v rámci nového zákona o zaměstnanosti, zatím nebyly v praxi příliš využívány. Důvodem bude patrně zatím menší povědomí zaměstnavatelů o těchto nástrojích a poměrně krátký čas na jejich realizaci na konci rozpočtového roku. Teprve letošní rok ukáže do jaké míry budou mít zaměstnavatelé o tyto nové nástroje aktivní politiky zaměstnanosti zájem a jaký bude jejich praktický význam.

V.3 Rekvalifikace

Tabulka V/4.1 - Rekvalifikace uchazečů o zaměstnání a zaměstnanců

ukazatel	rok 2003	rok 2004
rekvalifikace uchazečů o zaměstnání		
počet uchazečů zařazených do rekvalifikací	8 023	7 489
z toho: ženy	4 510	4 489
absolventi škol a mladiství	965	1 170
osoby se ZPS (resp. osoby se ZP)	487	497
rekvalifikaci ukončilo celkem	6 748	6 207
z toho úspěšně	5 903	5 439
počet uchazečů umístěných po rekvalifikaci ¹⁾	4 093	4 217
rekvalifikace zájemců o zaměstnání (od 1.10.2004)		
počet zájemců zařazených do rekvalifikací	x	3
rekvalifikaci ukončilo celkem	x	1
z toho úspěšně	x	0
počet zájemců umístěných po rekvalifikaci	x	0
rekvalifikace zaměstnanců		
počet zaměstnavatelů	15	13
počet zaměstnanců zařazených do rekvalifikací	93	123
rekvalifikaci ukončilo celkem	93	98
z toho úspěšně	93	98

¹⁾ Do 12 měsíců po ukončení rekvalifikace

Význam rekvalifikací musí být v souladu s potřebami trhu práce. Směřování prostředků APZ by se mělo v nejbližší době změnit tak, aby byl kladen větší důraz na další vzdělávání uchazečů o práci, a to i za cenu menšího počtu pracovních míst podporovaných z prostředků APZ, i když i tato místa zůstanou významným prostředkem při pomoci k návratu evidovaných uchazečů na trh práce. Konečným cílem aktivní politiky zaměstnanosti je zvýšení zaměstnatelnosti a jistě není sporu o tom, že kvalifikovaný a odborně připravený uchazeč, který se umí orientovat na trhu práce, má mnohonásobně vyšší šanci najít pracovní uplatnění.

VI. PROGNOZA VÝVOJE TRHU PRÁCE V DALŠÍM OBDOBÍ

VI.1 Předpokládaný vývoj ve Vašem kraji – očekávané ovlivňující celorepublikové a místní faktory.

V prvním pololetí roku 2005 očekáváme, po nárůstu nezaměstnanosti v lednu způsobeném ukončováním dohod APZ a pracovních poměrů na dobu určitou, její stabilizaci a **mírný pokles v souvislosti se zahajováním sezónních prací** a uzavíráním dohod APZ. **Další nárůst nezaměstnanosti by se měl objevit až v měsíci červnu či červenci, v souvislosti s příchodem absolventů na trh práce.** Z vývoje nezaměstnanosti v uplynulých letech lze odvodit, že nezaměstnanost v následujícím období poklesne, a to zhruba o 0,2 procentního bodu.

V průběhu druhého pololetí by mohlo dojít, zvláště v červnu a červenci, k dalšímu mírnému nárůstu nezaměstnanosti v souvislosti s postupným příchodem absolventů na trh práce, jejichž umístování, je vzhledem k nedostatku volných pracovních míst v kraji, velmi obtížné. **V září a říjnu by mohla nezaměstnanost klesat.** K dalšímu nárůstu nezaměstnanosti **pravděpodobně** dojde **v listopadu a prosinci, kdy budou postupně končit sezónní práce** a místa vytvořená v rámci dohod APZ.

Lze očekávat mírný nárůst počtu pracovních míst v kraji, která vznikají zejména v průmyslových zónách.

Po loňských zkušenostech se zatím ukazuje, že vstup České republiky do Evropské unie měl příznivý dopad na českou ekonomiku. V našem kraji se zvýšil počet nových investorů, a tím také vznik nových pracovních příležitostí. Zatím není důvod předpokládat, že by se tento příznivý trend měl v letošním roce změnit. Zdá se, že se naši zaměstnavatelé dobře vyrovnali nejen se vstupem do Unie, ale z hlediska exportu i s „nepříznivým“ příznivým vývojem kursu koruny vůči dolaru a euru. Naopak firmy využily větší možnost uplatnění na evropských trzích, a po mnoha letech byl vývoz zboží větší než jeho dovoz, což je také z hlediska dalšího ekonomického vývoje příznivý indikátor.

VI.2 Nejvíce ohrožené skupiny uchazečů o zaměstnání a situace v nejohroženějších mikroregionech.

Hlavní skupinou uchazečů budou i nadále dlouhodobě evidovaní uchazeči, absolventi, uchazeči se ZP a především nekvalifikovaní uchazeči se základním vzděláním. Na nezaměstnanost této skupiny působí vysoká míra zdanění práce, která vytlačuje pracovní sílu s nižší kvalifikací z trhu práce směrem k pobírání sociálních dávek. Právě těmto nejproblematičtějším skupinám uchazečů o zaměstnání bude nutno věnovat zvýšenou pozornost.

VI.3 Dvě varianty možného vývoje nezaměstnanosti.

Předpokládané varianty možného vývoje nezaměstnanosti jsou uvedeny v následující tabulce. Optimistická varianta počítá s tím, že na nezaměstnanosti se bude podílet kromě sezónních vlivů i příznivý ekonomický vývoj. Pesimistická varianta kalkuluje s tím, že příznivá ekonomická situace se změní, dojde k zániku firem a pracovních míst.

Tabulka VI/1 - Předpokládaný vývoj nezaměstnanosti v dalším období

očekávaný stav k	mírnější varianta				pesimističtější varianta			
	počet evidovaných uchazečů celkem	z toho dosažitelní	míra nezaměstnanosti v % podle		počet evidovaných uchazečů celkem	z toho dosažitelní	míra nezaměstnanosti v % podle	
			staré metodiky	nové metodiky			staré metodiky	nové metodiky
30.6.2005	70 000	66 000	16,2	15,1	75 000	71 000	17,6	16,5
31.12.2005	73 000	69 000	17,0	15,8	80 000	76 000	19,7	18,5